

19. LA PREDICACIÓ

19.1. CLASSES DE PREDICATS

Semànticament podem distinguir tres classes de predicats:

- a) Les accions, que són els predicats prototípics, estan introduïdes per verps capaços tant de contestar la pregunta *¿qué ha passat?* com de ser substituïts pel verp de sentit general *fer*:

El chiquet ha trencat el joguet → ¿Qué ha passat? Que el chiquet ha trencat el joguet; Lo que ha fet el chiquet és trencar el joguet.

- b) Els processos poden contestar a la pregunta *¿qué passa?*, pero no són substituïbles per *fer*:

*El gat ha mort atropellat per un coche → ¿Qué ha passat ací? El gat ha mort atropellat per un coche; *Lo que ha fet el gat és morir atropellat per un coche.*

- c) Els estats ni poden contestar a la pregunta *¿qué passa?* ni tampoc poden ser substituïts per *fer*:

*Borja és simpàtic → ¿Qué ha passat ací? *Que Borja és simpàtic; *Lo que fa Borja és ser simpàtic.*

Principalment indiquen estats:

- a) Els verps de coneiximent (*saber, conèixer*): *No sé tocar el saxofó.*
- b) Els verps de possessió (*tindre, posseir*): *Cristina té dos chalets en Xàbia, serà milionària.*
- c) Els verps copulatius: *ser, estar, paréixer* i *semblar*.

19.2. PREDICATS NO VERBALS I PREDICATS VERBALS

Se denominen predicats verbals aquells en els que el contingut semàntic de la predicació descansa en un verp, el qual exigix una sèrie de funcions sintàctiques associades a unes característiques semàntiques determinades.

Per eixemple, en l'oració *El gos esglayà al chiquet aquell dia en el parc* el verp *esglayar* selecciona un subjecte, animat o no, capaç de produir un efecte, i un objecte directe animat capaç d'experimentar un procés psicològic com el de la por, condicions que complix *al chiquet*. Els altres complements (*aquell dia*, complement circumstancial de temps, i *en el parc*, complement circumstancial de lloc) no són exigits pel verp, de manera que poden suprimir-se sense que l'oració perga el sentit i resulte incompreensible: *El gos esglayà al chiquet*.

Les funcions argumentals de la predicació verbal, és dir, les que poden ser exigides per un verp, són el subjecte, el complement directe, el complement indirecte i el complement de règim.

La predicació no verbal o atributiva és aquella que ya no es du a terme per un verp, sino per un altre element de l'oració. Distinguem quatre classes principals de predicacions no verbals:

a) Les oracions copulatives, construïdes en els verps *ser*, *estar*, *paréixer* i *semblar*:²⁶²

Mon germà és mege.

Ana pareix simpàtica.

Aquells hòmens estaven molt trists per la notícia.

b) Les oracions semicopulatives de verps com *fer-se*, *tornar-se*:

S'ha fet ric ràpidament gràcies a l'especulació immobiliària.

Des de que l'enganyaren s'ha tornat molt desconfiat.

c) Les predicacions secundàries del complement predicatiu:

Aplegà cansat a casa.

Duya ben orgullós la Senyera en la provessó cívica.

d) Les construccions absolutes:

Acabada la conferència, escomençà la tanda de preguntes.

Una volta feta la presentació, el nou oficiniste mamprengué a treballar.

19.3. ELS PREDICATS NO VERBALS

19.3.1. L'atribut i les oracions copulatives i semicopulatives

En les oracions copulatives o atributives, el contingut semàntic fonamental de la predicació ya no ve determinat pel verp (*ser*, *estar*, *paréixer* o *semblar*), sino per una funció sintàctica denominada atribut.

En estes oracions el verp copulatiu funciona merament com una marca morfològica que expressa els temps, el modo, l'aspecte, el número i la persona, pero està pràcticament buit de contingut semàntic, motiu pel qual no té capacitat per a

²⁶² Segons senyala el *Diccionari General de la Llengua Valenciana*, en els usos copulatius la tendència actual és usar el verp *paréixer*, i no *semblar*, el qual quedaria circumscrit essencialment a l'expressió del paregut entre persones: *Nelo li sembla més a sa mare que a son pare.*

seleccionar el subjecte de l'oració i es llimita a vincular el subjecte en l'atribut, que és el que aporta el contingut semàntic i el que tria el subjecte. En les següents oracions pot vore's que és l'atribut, marcat en negreta, el que aporta el contingut semàntic principal:

*Eixa planta és **una camamirla**.*

*Els anous són **molt saludables**.*

*Hui la sopa està **massa calenta**.*

*Si no tens ganes d'eixir, queda't en casa: pareixes **cansat**.*

*El meu gendre és **mecànic**.*

Igualment és l'atribut, i no el verb, el que selecciona lèxicament el subjecte. Aixina podem observar com en l'últim exemple l'atribut **mecànic** exigeix un subjecte de persona.

En les oracions copulatives l'atribut pot pronominalisar-se pel pronom neutre *ho*, invariable en quant al gènere i al número: *El periodiste està content en l'informació* → *ho està*; *Les periodistes estan contentes en l'informació* → *ho estan*. L'atribut presenta la particularitat de que no admet la duplicació, és dir que no pot aparéixer junt al seu clític:

Vicenta és meja = Vicenta ho és (correcte)

**Vicenta ho és meja* (incorrecte).

Enric pareix simpàtic = ho pareix (correcte)

**Enric ho pareix simpàtic* (incorrecte)

El subjecte concorda en número i persona en el verb (*Ella sí és molt simpàtica, pero tu eres simpàtic únicament a voltes*). Quan l'atribut és un adjectiu variable concorda en gènere i número en el subjecte, mentres que els atributs nominals concorden en gènere quant tenen l'oportunitat de mostrar-ne, és dir, quan són substantius que tenen flexió genèrica (*un chic-una chica*) o heterònims (*pare-mare; bou-vaca...*):

El meu fill està molt alt/ La meua filla està molt alta/Els meus fills estan molt alts/Les meues filles estan molt altes.

Mira la foto: este és mon pare i eixa és ma mare.

Normalment l'atribut apareix darrere del verb copulatiu (*Toni és **ben templat***), pero hi ha una classe d'oracions copulatives, denominades identificatives o equatives en les que l'atribut no descriu ni caracterisa el subjecte, sino que l'identifica (***Ma mare** és la de la brusa roja*). En estes oracions l'atribut pot aparéixer davant de la còpula (*Ma mare*), mentres que el subjecte, que és l'element més definit, i el que concorda en el verb, sol anar pospost (*la de la brusa roja*). Igualment, en *El problema sou vosatros*

és el pronom el que fa de subjecte, encara que vaja pospost, com mostra la concordança.

Quan el subjecte i l'atribut de les oracions identificatives no coincidixen en número, el verb concorda en el subjecte (*La seua especialitat són els llançaments triples*). No obstant, quan el subjecte manté la posició inicial resulta difícil distingir-lo de l'atribut i són possibles tant la concordança en singular com en plural: *Les comissions per productivitat* (subjecte) *són/és la seua font d'ingressos més important* (atribut) = *La paga fixa no és la seua font d'ingressos més important, **ho** són les comissions per productivitat (ho = la seua font d'ingressos més important).*

L'atribut pot estar representat per diverses categories:

- a) Un sintagma nominal: *El meu veí és **dentiste**.*
- b) Un sintagma adjectiu: *Pareixes **cansat**.*
- c) Un sintagma preposicional: *Esta taula és **de ferro**, ben resistent.*
- d) Un sintagma adverbial: *Està **molt be**.*
- e) Una oració d'infinitiu: *Voler és **poder**: fa més el que pot que el que vol.*

També es denomina atribut la funció sintàctica que acompanya als verbs en valor semicopulatiu, els quals, encara que no aporten casi contingut lèxic a la predicació, sí tenen certs valors aspectuals o modals. L'atribut de les oracions semicopulatives no admet la substitució pel pronom *ho*. Poden actuar com a semicopulatius els següents verbs:

- a) Verbs de canvi (*fer-se, tornar-se, resultar, eixir, quedar-se, devindre*):

En un any s'ha fet molt fadrí.

S'ha tornat una persona madura.

La funció ha resultat un gran èxit.

Ha eixit sà i segur de l'accident.

Pau s'ha quedat fadrí.

En el pas del temps devingueren amics íntims.

- b) Verbs de continuïtat (*continuar, seguir, permanéixer...*):

Els alumnes continuaren nerviosos quan acabà l'examen.

El Vilarreal segueix viu.

- c) Uns altres verbs com *trobar-se, encontrar-se, passar, mostrar-se*:

Se mostra molt simpàtica enguany.

No s'encontra be.

Conseguiren passar inadvertits.

Les oracions semicopulatives tenen en comú en les copulatives que el verp, per la seua falta de contingut lèxic, no és capaç per sí mateixa de dur a terme la predicació, de manera que resulta impossible suprimir l'atribut, que és el que oferix el suport semàntic:

En un any s'ha fet molt fadri → **En un any s'ha fet.*

El Vilarreal segueix viu → **El Vilarreal segueix.*

Els verps semicopulatius poden també tindre usos predicatius:

El Llevant U.D. ha eixit viu de Mestalla (us semicopulatiu).

El Llevant U.D. eixirà este matí en avió cap al País Vasc (us predicatiu).

Elena no es troba be (us copulatiu).

Ara que s'ha quedat a soles en casa, Elena no s'hi troba (se troba desubicada, estranya: us predicatiu).

19.3.2. Valor general de *ser* i *estar*

Respecte a l'elecció dels verps *ser* i *estar* en les oracions copulatives, en la llengua actual respon essencialment al següent us: el verp *ser* és un classificador que assigna l'atribut a una classe prèviament definida, mentres que el verp *estar* expressa el resultat immediat d'una percepció sobre un estat o qualitat subjecta a canvi.

Aixina, diem *L'ensalada està bona* perquè l'havem tastada i havem notat el seu sabor agradable, però diem *L'ensalada és bona* perquè la tenim classificada entre els aliments saludables i fàcilment digeribles.

Com lo que fa el verp *ser* és classificar un element, els substantius, que són les categories gramaticals que designen la categoria o classe a la que pertanyen les entitats del món, sempre han d'anar en el verp *ser*, mai en el verp *estar*.²⁶³

¿Quí és Amàlia? És la meua núvia.

Mon germà és arquitecte.

Un galfí és un animal mamífer.

²⁶³ Els substantius únicament duen el verp *estar* quan van precedits de la preposició *de*, la qual els fa funcionar com a adjectius (*Taula de metal*=*Taula metàlica*), com en *Aureli és periodiste, però ara està de cambrer en un bar*.

En canvi, els adjectius duen el verb *ser* quan classifiquen un element per les seues qualitats, pero duen el verb *estar* quan expressen una qualitat vàlida exclusivament per ad eixe moment i que pot ser diferent en qualsevol atra circumstància. Per eixemple:

Andreu és simpàtic vol dir que Andreu pertany al grup de les persones simpàtiques, és dir, que el tenim classificat com una persona simpàtica.

Andreu està simpàtic vol dir que a Andreu hui el notem o percebem simpàtic, pero açò no vol dir que el tingam classificat com a home simpàtic. Precisament esta expressió la solem dir quan a Andreu no el considerem una persona simpàtica i nos crida l'atenció el seu comportament simpàtic, per inhabitual.

Com les classificacions solen establir-se a partir de l'observació d'una propietat estable, el verb *ser* seguit d'adjectiu tendix a expressar qualitats estables o permanents, mentres el verb *estar* tendix a expressar qualitats transitòries, pero açò és únicament una tendència. Si canvia la propietat que aprofitava per a classificar l'element, canviarem la classificació, pero continuarem utilisant el verb *ser*: *Michael Jackson primer era negre i en acabant, blanc*. De la mateixa manera, si Vicent se somet a una operació de canvi de sexe direm: *Vicent ya no és un home, ara és una dòna i li diuen Ana*.²⁶⁴

L'us de *ser* com a classificador i de *estar* com a calificador d'un estat explica que el valencià, a diferència del castellà, tendixca a expressar els estats civils per mig del verb *ser* (*Ma filla és casada / fadrina / separada / divorciada / viuda*), puix lo que fem a l'indicar l'estat civil d'un individu és classificar-lo en funció d'uns paràmetros socials.

Pel mateix motiu el valencià diu *està mort*, perque, encara que es tracta d'un estat permanent, és producte d'un canvi d'estat, resultat d'una percepció de la falta de constants vitals i d'un certificat de comprovació mèdica.

En canvi, junt a l'expressió *està viu*, paralela a *està mort*, se conserva la forma més genuïna i recomanable *és viu*. La substitució de la construcció antiga *és mort* per *està mort* pot haver-se vist favorida pel fet de que la mort ve en acabant de la vida i

²⁶⁴ La combinació de *ser* i *estar* en els adverbis de temps i freqüència demostra que la diferència entre abds verps no està en que el primer indica qualitats permanents i el segon transitòries, puix diem: *Enric a voltes és simpàtic* (a on el verb *ser* se combina en una locució adverbial de discontinuïtat com *a voltes*), i també *Ana està sempre enujada* (a on el verb *estar* va acompanyat d'un adverbí que indica continuïtat o permanència).

Lo que resulta definitiu en l'us dels verps *ser* i *estar* és que en el verb *ser* l'atribució d'una qualitat no és momentànea, és dir, respon a una classificació prèvia que tenim en la ment, mentres que en el verb *estar* l'atribució d'una qualitat se fa immediatament abans d'emetre l'enunciat i a soles aprofita per ad eixe moment. Per eixemple, si a un individu li posen una bena als ulls no podrà dir si una porta *està* oberta o tancada perque necessita vore-la per a dir-ho, pero sí podrà dir si el seu amic *és* alt o baixet, perque el té prèviament classificat.

implica la percepció d'un canvi en l'estat originari d'un ser viu. Inversament, s'ha mantengut l'expressió clàssica *és viu*, no necessàriament com a reacció de la distribució antiga d'usos de *ser* i *estar*, sino perquè l'estat de vida precedeix al de la mort i l'us de l'expressió *estar viu* equivaldria a remarcar el caràcter mortal de l'home, presuponent l'estadi subsegüent de la mort.

En general podem dir que els atributs adjectius i participis que indiquen un estadi (*content, trist, ple, buit, nuet, descalç, cansat, descansat...*) porten el verb *estar*, mentres que els que indiquen una propietat classificadora com ara els adjectius relacionals²⁶⁵ (*electoral, mamífer, informàtic...*) o els de caràcter (*famós, intel·ligent, sincer, fidel...*) fan l'atribució en el verb *ser*.

És freqüent que un mateix adjectiu admeta tant la construcció en *ser* com en *estar*, en el consegüent canvi de significat de l'oració. Per exemple, els adjectius de caràcter quan duen el verb *estar* indiquen un comportament esporàdic, segons havem vist més amunt (*Andreu és simpàtic/Andreu està simpàtic*).

El mateix significat d'alguns adjectius pot aplegar a canviar, segons vaja acompanyat de *ser* o de *estar*. Els adjectius més usats que experimenten este canvi de significació s'arreglen en el següent quadro:

<i>Adjectiu</i>	<i>Ser</i>	<i>Estar</i>
Atent	“Servicial”: <i>Esta dona és molt atenta: sempre m’ajuda a pujar la compra.</i>	“Que para atenció”: <i>Està molt atent en classe.</i>
Avorrit	“Que provoca tedi”: <i>No vullc eixir en elles perquè són molt avorrides.</i>	“Que sent tedi”: <i>Estic avorrit ací sense fer res.</i>
Bo	“Honest, noble, de bon comportament; útil, adequat”: <i>Pere m’ajudarà perquè és molt bo; Esta sabata és bona per a caminar a montó.</i>	“Dotat de bona salut; en bon sabor”: <i>Ha superat la grip i ara ya està bo; Que estigau bons; La paella està molt bona.</i>

²⁶⁵ Vore l'epígraf 10.5.2.2.

Adjectiu	Ser	Estar
Cansat	“Que provoca cansament o fatiga”: <i>Treballar en el camp és molt cansat.</i>	“Que sent cansament o fatiga”: <i>He jugat un partit de tenis i estic molt cansada.</i>
Catòlic	“Seguidor de l’iglésia que reconeix com a autoritat al Papa del Vaticà”: <i>No és catòlic, es musulmà.</i>	Coloquialment, “bo de salut”: <i>Hui no estic massa catòlic: me fa mal l’esquena”.</i>
Decidit	“Que actua en seguretat i resolució”: <i>És una chiqueta molt decidida i plena d’espenta.</i>	“Resolt de manera definitiva”: <i>Est assunt ya està decidit.</i>
Delicat	“Que es pot estropear fàcilment; difícil d’aconcentrar”: <i>Espai en la veixella, que és molt delicada; No sigues delicat i menja’t el peix: no està tan roïn.</i>	“Malalt, malaltuç”: <i>Des de que patí l’accident està delicat.</i>
Despert	“Viu d’enteniment, espavilat”: <i>Emili farà carrera en l’empresa perque és molt despert.</i>	“Que no està dormit”: <i>¡Les onze de la nit i el chiquet encara està despert!</i>
Molest	“Que causa molèstia o patiment”: <i>Conduir quan plou és molest.</i>	“Que s’ha ofés”: <i>Està molesta en tu perque no l’has convidada a la festa.</i>
Llest	“Intel·ligent, que comprén les coses ràpidament”: <i>És molt llesta i traurà el curs avant.</i>	“Preparat, dispost”: <i>Els corredors ya estan llests per a mamprendre la correguda.</i>
Obert	“Persona receptiva, amable, franca”: <i>Andreu és un chic molt obert: no tindrà problema en escoltar les teues idees.</i>	“No tancat”: <i>La porta està oberta i entra frescor.</i>

<i>Adjectiu</i>	<i>Ser</i>	<i>Estar</i>
Parat	“Sense espenta, sense disposició per a actuar”: <i>Com era tan parat, no s’atreu a traure a ballar a la chicon.</i>	“Preparat; sense moviment”: <i>A dinar, que la taula ya està parada; Aquella moto està parada enmig del carrer i obstaculisa el pas.</i>
Roïn	“De mala qualitat; que té predisposició al mal”: <i>Este moble és molt roïn i es trencarà en seguida; ¡Quin home més roïn: li encanta vore patir als demés!</i>	“De mal sabor”: <i>Est aixarop està molt roïn, no me’l puc engolir.</i>
Semat	“Avorrit”: <i>Au, vine-te’n al cine en nosatros, no sigues semat.</i>	“Pansit”: <i>Eixa poma està semada de la calor.</i>
Vert	“Del color resultant de mesclar el blau i el groc; llicenciós, inclinat o referit al sexe”: <i>El coche nou que s’ha comprat és vert claret; Tots els succeïts que conta són verts.</i>	“Que encara no està madur o sec; psicològicament o mental no preparat”: <i>¡Quina taronja més agra: encara està verda!; L’alumne està més vert que una ceba per a passar l’examen.</i>

Respecte a la tria de *ser* o *estar* en les construccions locatives,²⁶⁶ l’us del verb *estar* per a indicar l’ubicació reflectix una evolució natural i genuïna de la llengua valenciana i no és un gir castellà.²⁶⁷ Direm, per tant: *La cadira que busques està en el garaig* i no **La cadira que busques és al garaig*.²⁶⁸

²⁶⁶ S’ha discutit molt si l’us locatiu del verb *estar* és atributiu o locatiu. Mantenim ací la postura de Peñarroja, qui el considera atributiu (cf. L. Peñarroja, “Sintaxis i lexic en el *Tirant lo Blanch*”, *Literatura Valenciana del segle XV*, València, CVC, 1991, pàg. 58, nota 55).

²⁶⁷ La construcció locativa per mig de *ser* no és desconeguda en el *Tirant*, pero ya és ben freqüent la localisació en *estar* (*Stant lo rey en lo consell e hoynt la relacio*: cap. 66; *La senyoria vostra pot ací segurament estar*: cap. 5; *E havia d’estar en la dita cadira fins a tant que venia altre cavaller qui millor ho fes que aquell qui en la cadira seya*: cap. 189). En la documentació administrativa del segle XVI la tendència se confirma i l’indicació de la localisació per mig de *estar* és general. L.

19.3.3. Usos concrets de *ser* i *estar*

En el següent quadro resumim els usos principals de *ser* i *estar*:

<i>Ser</i>	<i>Estar</i>
PROPIETATS DEFINITÒRIES com la raça, la nacionalitat i la procedència, l'estat civil, la matèria, el sexe, la professió, l'ideologia o la forma: <i>Andreu és negre; Nelo és valencià; Miquel és casat; La cadira és de fusta; Este gatet és mascle; Pau és periodiste; Mon pare és comuniste; La sala és redona.</i>	ELS ESTADIS ANÍMICS O FÍSICS TRANSITORIS RESULTATS D'UNA PERCEPCIÓ <i>Estic cansat; Estan molt trists; Està deprimit; La porta està oberta.</i>
LA PROPIETAT <i>Este joguet és meu.</i>	UN CÀRREC O TREBALL PROVISIONAL <i>Albert està de cambrer en un restaurant de lux.</i>
L'HORA <i>Són les dotze en punt.</i>	
LA SITUACIÓ EN EL TEMPS I EN L'ESPAI DELS SUBSTANTIUS QUE INDIQUEN ACONTENYIMENT <i>La reunió serà a les huit en la sala de reunions.</i>	LOCALISACIÓ EN L'ESPAI <i>Castelló està al nord de València.</i>
PREU <i>En total són dèssset euros.</i>	PREU VARIABLE DE PRODUCTES QUE ES VENEN A PES <i>Les llimes estan hui a 0,90 el quilo.</i>
LA DATA <i>Hui és dumenge. Hui és díhuit de giner.</i>	LA DATA <i>Hui estem a díhuit de giner.</i>
LA VEU PASSIVA <i>La discoteca fon tancada per la policia per no complir la normativa de seguritat.</i>	EL RESULTAT (<i>estar</i> + participi) <i>Les parets ya estan pintades.</i>

Peñarroja s'ha ocupat de l'estudi d'est aspecte en "Sintaxis i lexic en el *Tirant lo Blanch*", *Literatura Valenciana del segle XV*.

²⁶⁸ Encara que no és gens usual, és correcte l'us del verb *haver* en valor presentatiu, és dir, quan el subjecte té valor d'informació nova i va pospost al verb: *En el menjador està / hi ha Ampar, que pregunta per tu.*

19.3.4. El complement predicatiu

Este complement introduïx una predicació secundària a través d'una forma no verbal. D'esta manera, en un sol predicat tenim dos predicacions. Per eixemple, en l'oració *Els jóvens miraven fascinats l'espectàcul* hi ha un predicat principal que relaciona el subjecte *Els jóvens* en el complement directe *l'espectàcul* per mig del verb *mirar* i, ademés, un predicació secundària que, a través del predicatiu *fascinats*, nos informa de que l'espectàcul fascinava als jóvens.

El predicatiu pot referir-se a qualsevol de les funcions argumentals: principalment al subjecte (*Els estudiants reberen **contents** el premi per les seues notes*) i al complement directe (*Sempre prepare **poc feta** la carn*), pero també, en manco freqüència, al complement indirecte (*La gateta li arrapà **dormit** la mà*, és dir, que li arrapà la mà quan estava dormit) i al complement de règim (*La yaya a sovint s'enrecorda d'Enric **rient aquella vesprada***, açò és, que a sovint la yaya recorda cóm Enric se ria aquella vesprada).

La funció de predicatiu pot ser eixercida per una gran varietat de categories:

a) Un sintagma nominal:

*Fa poc que l'han nomenat **president**.*

b) Un sintagma adjectiu:

*Pep porta **brutes** les sabates.*

c) Un sintagma preposicional:

*Li donà el regal **sense embolicar**.*

d) Un adverbi o locució adverbial:

*Du el genoll **malament**, tot ple de blaiüres.*

e) Un infinitiu o oració d'infinitiu:

*La varen vore **entrar a la casa**.*

f) Un gerundi:

*La trobaren **dormint tranquilament**.*

g) Un participi:

*Escoltaven **escandalisats** les seues mentires.*

Reconeixem que un adjectiu no funciona com a simple complement d'un substantiu, sino com a predicatiu porque pot antepondre's, no únicament al substantiu, sino a tot el sintagma nominal, inclosos els determinants:

Duya les velles sabates a arreglar (*velles* funciona com a complement nominal de *sabates*).

Duya velles les sabates (*velles* és un predicatiu que va antepost no a soles al substantiu, sino a tot el sintagma nominal compost per l'article més el nom).

Quan el predicatiu és un adjectiu pospost al substantiu, la diferència entre ambdós funcions ve determinada entonativament: si funciona com a complement del nom, forma una unitat entonativa en els altres elements del sintagma nominal (*Du /les sabates brutes/ en conte de les netes*), però si és predicatiu va separat del substantiu per una pausa (*/Du les sabates /brutes/ i no s'ha donat conte*).

19.4. EL PREDICAT VERBAL I ELS COMPLEMENTES ARGUMENTALS

19.4.1. El complement (o objecte) directe (CD) i el complement (o objecte) indirecte (CI)

El complement directe i l'indirecte són dos funcions sintàctiques pròximes, que es definixen per les propietats inverses al subjecte: front al subjecte, estos complements no concorden en el verb, solen tindre un valor semàntic passiu en conte d'agent, tendixen a aparèixer darrere del verb i, finalment, poden anar introduïts per una preposició, a diferència del subjecte, que mai ne pot dur.

Segons acabem de dir, són dos funcions molt paregudes, de manera que el complement indirecte d'una oració pot convertir-se en el complement directe d'una altra oració de significat equivalent: *Pere li donà un bes apassionat (CD) a la seua nòvia (CI) enmig del carrer* → *Pere besà apassionadament a la seua nòvia (CD) enmig del carrer*.

Reflex d'això és també la coincidència formal dels clítics de complement directe de primera i segona persona en els de complement indirecte (*Me [CD] besà -Me [CI] donà un bes*), que en valencià s'estén també al pronom de tercera persona de plural (*els [CD masculí plural] besà = els [CI plural] donà un bes*).

No obstant, en uns altres aspectes la proximitat entre ambdós complements no és tan evident en valencià com en unes altres llengües, com ara l'anglès²⁶⁹ o el castellà, llengua en la que són molt freqüents els fenòmens de confusió en l'ús dels pronoms

²⁶⁹ Per exemple, en anglès té un ús molt estès la denominada passiva d'objecte indirecte, consistent en que el subjecte de la passiva no prové de l'objecte directe de la veu activa, sino de l'objecte indirecte: *John was given a book*.

de CD i de CI (**El maltratador la pegó*), confusió que rarament es produïx entre els valenciaparlants.²⁷⁰

Per una altra banda, el valencià diferencia formalment l'objecte de persona, marcant-lo com a no subjecte per mig de la preposició *a* (*Mon germà no ha vist a la seua ex des de fa una setmana*), a diferència d'unes altres llengües del seu entorn, com el català o el francès.

El següent quadro presenta esquemàticament les propietats formals del subjecte, de l'objecte directe i de l'objecte indirecte:

<i>Fenomen formal</i>	<i>Subjecte</i>	<i>Complement directe</i>	<i>Complement indirecte</i>
Concordança en el verp	Sí	No	No
Transformació de veu	Passa a complement agent de la veu passiva.	Passa a subjecte pacient de la veu passiva.	Continua sent CI en la veu passiva.
Preposició	Mai ne du.	Els CD de persona van introduïts per la preposició <i>a</i> . Els que no són de persona (excepte alguns casos), no en duen.	Va introduït per la preposició <i>a</i> .

19.4.2. El complement directe

i. Els predicats que duen complement directe es denominen transitius, perquè en ells l'acció passa del subjecte al complement. Quan en un mateix predicat coincidixen un complement directe i un complement indirecte, semànticament **el** directe representa l'element que rep de manera immediata l'acció verbal.

En *Els esclaus li construïren la casa a l'emperador* l'element que rep directament l'acció verbal és la casa, que és un objecte efectuat pel verp, sense l'acció del qual ni tan sols existiria, mentre que *l'emperador* rep l'acció verbal en la mida en que es veu beneficiat per ella, però de manera manco directa, de manera que la seua existència és independent de la construcció de l'edifici.

²⁷⁰ Per a una descripció detallada dels usos dels pronoms de complement directe i indirecte pot consultar-se l'epígraf 16.2.2.

ii. Denominem complement directe personal aquell que fa referència a una persona o cosa personificada (*Encara no he vist hui a Ana*) o a una entitat composta per persones, com un club, una associació o una empresa (*L'ajuntament multà al casal per excés de soroll; El València guanyà ahir al Real Madrid; No subvencionaren a l'associació per no haver presentat la documentació a temps; Premiaren a l'empresa per les seues investigacions innovadores; Convocaren a tota la junta per a prendre una decisió*).

El complement directe personal generalment va introduït per la preposició *a*, la qual permet diferenciar clarament el subjecte del complement directe de persona, inclús quan este ocupa la posició postverbal. Observem que el complement pot aparéixer davant del subjecte i llavors és la preposició l'únic índex que permet diferenciar-los: *Les fins de semana cuida Paula al nostre fill* front a *Les fins de semana cuida a Paula el nostre fill*. Per tant, com a norma general resulta obligatori marcar l'objecte directe de persona per mig de la preposició *a*. Direm: *He vist a Davit*, i no **He vist Davit*.²⁷¹

No obstant, en determinades condicions el complement directe personal pot aparéixer sense preposició. Normalment les excepcions, exposades a continuació, són més aparents que reals, puix els noms de persona designen en molts d'eixos casos càrrecs o classes de persones, més que individus:

a) En verps causatius com *produir*, *originar* i en verps de demanda com *solicitar*, *demanar*, *exigir*:

Els pares han demanat més professors per a cobrir les vacants.

El sistema econòmic actual és una màquina de produir desocupats.

b) Quan el complement és un nom comú de persona sense determinant, cas en el que generalment no designa un individu concret, sino una classe:

M'estime més com a parella dònnes sensibles que no atractives.

He vist inclús militars plorar emocionats en eixa situació.

c) Quan el complement directe no designa una persona, sino el càrrec que esta ocupa:

El govern triarà el nou ministre la semana pròxima.

La classe del dimarts la dedicarem a triar nou delegat.

²⁷¹ En algunes zones de l'Horta se conserva un us arcaic del complement directe de persona sense preposició restringit a certs verps com *tocar* o *vore* en construccions com *¿Has tocat ta mare?*; *¿Has vist hui ton pare?*, en les que el subjecte és de primera o segona persona i es diferencia clarament del complement, que, ademés, té un caràcter marcadament passiu.

d) En verps com *buscar*, *necessitar* o *voler*, quan el complement directe és inespecífic: *Busca dòna de fer faenes*; *La comunitat de propietaris necessita urgentment porter*.

iii. Quan el complement directe no és una persona, sino un ser animat com un gat o un gos se produïx vacilació en l'us de la preposició: *Fes el favor de llavar al gat, que està molt brut*; *¿Has entrat el gos dins de casa?*

iv. Quan el complement directe és una cosa, en general no s'utilisa la preposició, excepte en els següents casos:

a) Quan la cosa és complement directe de verps que denoten un orde jeràrquic, llineal o un canvi d'estat, com ara *precedir*, *seguir*, *acompanyar*, *substituir*, *modificar*, *complementar*, *superar*:

L'article sempre precedix al substantiu.

Enguany les bodes civils han superat en número a les religioses.

El ferro substituïx al coure en esta classe d'aleació.

Els ballesters del Centenar de la Ploma acompanyaven a la Senyera quan desfilava.

b) En verps com *guanyar*, *vèncer*, *derrotar*..., encara que els conceptes siguen abstractes:

L'ilusió va vencer a la mala sòrt.

La voluntat de la majoria pogué derrotar al fatalisme d'una minoria.

v. El complement directe és l'únic objecte en valencià que es transforma en subjecte de la veu passiva:

La policia detingué als delinqüents en un garaig de la capital.

Els delinqüents foren detenguts per la policia en un garaig de la capital.

S'ha de tindre en conte, no obstant, que no totes les oracions transitives admeten el pas a veu passiva. Segons mostren els següents eixemples entre paréntesis, tots ells incorrectes o anòmals, la transformació a passiva troba fortes restriccions si el subjecte no té caràcter agentiu, com el dels verps *tindre*, *posseir*, *medir*, *pesar*, *saber*, *patir* (**Dos coches d'alta gama són tenguts pel director de l'empresa*; **Una estranya malaltia és patida per eixe chiquet*); també, si el subjecte passiu no té valor temàtic o conegut i ademés el verp va en present o en pretèrit imperfecte (**Una nova pàgina web sobre turisme és visitada per milers de nauchers cada dia*).

vi. A diferència del subjecte, el complement directe no concorda en sentit estricte en el verp, pero sí presenta certa concordança laxa a través dels pronoms dèbils *me, te, el/la, nos, vos, els/les* (sobre l'us dels pronoms, vore el capítul 16).

En efecte, quan el complement directe apareix tematisat, és dir, antepost al verp, este ha de reprendre'l obligatòriament a través del pronom corresponent (*Les closses les he comprades en l'ortopèdia del cantó*: correcte; **Les closses he comprades en l'ortopèdia del cantó*: incorrecte).

En realitat esta duplicació no deixa de constituir una espècie de concordança, com la que presenta el subjecte explícit, que apareix duplicat pels morfemes de número i persona del verp (*Tu no saps escoltar*). En canvi, quan el complement directe no està tematisat, sino que és el foc prosòdicament destacat de l'enunciat, la duplicació no es produïx, encara que l'objecte vaja antepost al verp: *LA PORTA (no la finestra) has deixat oberta a l'entrar*.

La duplicació també és obligatòria quan l'objecte directe és un pronom tònic (*La coneguí ad ella en una festa*; **Coneguí ad ella en una festa*).

19.4.3. El complement indirecte

Des d'un punt de vista semàntic, el complement indirecte designa un participant en l'acció verbal, com a experimentador (*M'agrada anar a peixcar*), destinatari (*Li donaren un chec per valor de cincmil euros*; *Li ha pintat una ralla blanca al coche*) o terme d'un moviment o direcció (*S'acostà a nosatros un home malcarat*).

i. El complement indirecte va marcat formalment per la preposició *a*, tant si fa referència a un ser animat, com no animat (*Yo sempre li compre el diari al quiosquer del meu carrer*; *Li ha posat un titular molt bo a la notícia*).

Els complements introduïts per la preposició *per a* no deuen ser considerats pròpiament complements indirectes, sino complements circumstancials finals o de destinatari, puix són compatibles en els veraders complements indirectes: *Li he comprat al quiosquer (CI) una revista per a mon germà (CC)*.

S'ha d'observar, per tant, que un mateix complement pot ser presentat com a indirecte (*Li he comprat una revista a mon germà*) o com a final (*He comprat una revista per a mon germà*), pero si en l'oració ya hi ha un complement indirecte, passarà necessàriament a complement final: *Li he comprat al quiosquer una revista per a mon germà*.

ii. Entre els complements indirectes distingim dos grans categories:

a) Els complements indirectes propis són argumentals, és dir, exigits pel semantisme verbal. En *Repartí els joguets als chiquets* és el propi significat del verb *repartir* el que implica un trànsit d'un agent subjecte a un receptor.

Toca notar, no obstant, que el fet que un complement vaja exigit pel semantisme verbal no implica necessàriament que la seua presència siga obligatòria, puix pot estar implícit, sense especificar. L'obligatorietat o no del complement indirecte dependrà, per tant, del significat del verb: en *Aquell any els reixos repartiren molts joguets* l'expressió del CI no és obligatòria, a diferència de lo que ocorre en **Encanten les llepolies*.

Demanen un complement indirecte els verbs dels següents grups:

- llengua i comunicació (*dir, escriure, contar, comunicar...*),
- transmissió (*donar, pagar, prestar, regalar, portar, dur, enviar, oferir...*),
- afectació física o mental (*coure, picar, fer mal; agradar, encantar*), atribució (*assignar, atribuir, otorgar...*),
- demanda (*demanar, sol·licitar, reclamar...*),
- acontenyiment (*passar, ocórrer...*),
- necessitat, substracció o adició (*no caldre, fer falta, restar, sumar, bastar*),
- permís (*permetre, prohibir, valdre*),
- utilitat (*servir, aprofitar*),
- relació o pertinença (*pertocar, incumbir...*).

En valencià també selecciona un complement indirecte el verb *semblar* (*Nàcio li sembla molt a son pare*).

b) Junts ad estos complements argumentals també hi ha una sèrie de complements indirectes no seleccionats pel verb. En l'oració *El gat ha pujat a la taula i li ha trencat el picher a la mare* el verb *trencar* necessita recolzar-se únicament en un subjecte (*el gat*) i en un objecte directe (*el picher*) per a realisar la seua predicació. En este cas l'objecte indirecte (*a la mare*), que indica el perjudicat per l'acció del gat, no és pròpiament exigit pel semantisme verbal, encara que pot afegir-se perquè les accions, processos o estats produïxen efectes benefactors o perjudicials que interessin als sers animats.

La condició que determina, per tant, la presència d'un complement indirecte d'interés com l'anterior no és tant el semantisme verbal, sino que siga rellevant la manifestació de la persona interessada. En l'eixemple anterior ho serà si l'oració s'inserta dins d'una

seqüència discursiva com la següent: *El gat ha pujat a la taula i li ha trencat el picher a la mare: està molt disgustada.*

Els complements indirectes no seleccionats pel verb són:

- El datiu d'interés, que indica la persona o la cosa que rep el benefici o el perjudici de l'acció del verb:

Li ha fet una cistella a son pare.

La mare acabava de netejar la taula i el chiquet li l'ha embrutada de sopetes.

- El datiu ètic. Apareix sempre en forma pronominal, té valor enfàtic o afectiu, i indica la participació o implicació psicològica en el procés verbal de la persona que es veu indirectament afectada per ell:

El chiquet no em menja casi.

No se me pose nerviós.

Està trist perquè se li ha mort el gos.

- El datiu possessiu: el valencià tendix a senyalar la possessió inalienable, és dir, la pertinença d'una part al tot que l'inclou, per mig d'un pronom datiu (*L'abella li ha picat en el braç; Me trenquí la cama; Al coche se li calfà el motor*), i no per mig d'un sintagma nominal determinat per un possessiu (**La vespa ha picat la seua cama; *El meu braç se trencà; *Al coche se li calfà el seu motor*).

iii. Naturalment, en les oracions copulatives en les que l'atribut és un adjectiu, és este, i no el verb, el que selecciona el complement indirecte: *La seua col·laboració li ha segut molt profitosa a l'empresa.*

iv. Tots els complements indirectes, tant els argumentals com els no argumentals, poden pronominalitzar-se per mig dels clítics de datiu (*me, te, li, nos, vos, els*). S'ha de remarcar que la duplicació del complement indirecte és inclús més freqüent que la del directe:

- a) Quan el complement indirecte va tematisat, és dir, antepost al verb, és obligatori repetir-lo per mig del clíctic datiu: **A la mare hem enviat els diners per gir postal (incorrecte) → A la mare li hem enviat els diners per gir postal, i al pare li'ls hem enviats per transferència bancària (correcte).*
- b) Quan el CI està representat per un pronom tònic, també és obligatori reprendre'l pel clíctic de datiu: **Ad ell no han entrat els lladres en casa (incorrecte) → Ad ell no li han entrat els lladres en casa, per això està tan tranquil (correcte).*

- c) Encara que el CI no vaja davant del verb ni siga un pronom tònic, la duplicació per mig del clíctic és possible pràcticament en tots els casos, a diferència d'unes atre llengües veïnes com el català, que presenten restriccions ad este respecte: *Va arreglar l'averia al seu amic / Li va arreglar l'averia al seu amic* (són correctes abdós opcions). La duplicació únicament presenta restriccions quan el CI té el valor de meta o de terme de moviment no animat: (*Acostà el ciri al tapet*, i no **Li acostà el ciri al tapet*).
- d) Molts verbs reclamen la presència del clíctic de datiu, com els verbs d'afecció física o mental (**Al meu veí encanten les jaquetes de cuir*) o els predicats de comunicació, en els que l'omissió del pronom deixa una seqüència percebuda casi com a anómala (*Finalment se decidí a dir la notícia a Pere* → *Finalment se decidí a dir-li la notícia a Pere*).

En tots estos casos lo que resulta obligatori és el clíctic pronominal, mentres que la manifestació del CI lèxic introduït per *a* serà necessària únicament si la referència del pronom no està clara per sí mateixa: *Finalment se decidí a dir-li la notícia (a Pere)*.

En els casos en que la duplicació és optativa pareix que la forma duplicada li dona a l'oració un caràcter complet, d'enunciat tancat i perfecte, matís que no aporta l'enunciat sense clíctic datiu:

Explicàrem al chiquet la lliçó quan aplegàrem a casa.

Li explicàrem al chiquet la lliçó quan aplegàrem a casa.

En la segona oració, al destacar-se la figura del destinatari que tanca la transferència de l'acció (explicar alguna cosa ad algú), este queda més implicat en el procés verbal i es desprén el matís de que el chiquet entengué l'explicació.²⁷²

²⁷² Per a acabar d'entendre la tendència a la duplicació del CI convé posar-la en relació en un atre curiós fenomen que es dona en ocasions en la llengua coloquial actual, consistent en duplicar un complement indirecte plural per mig del datiu de singular *li* en lloc de *los* quan el CI va darrere del verb: **Dona-li la notícia als interessats*, en lloc de la construcció correcta: *Dona'ls la notícia als interessats*. Sense dubte abdós fenòmens deuen d'estar relacionats: pareix que quan va darrere del verb el complement indirecte, que és un complement manco acostat al semantisme verbal que el directe, no és percebut pels parlants com una funció capaç d'arrematar el procés predicatiu (vore Á. López García, *Gramática del español*, vol. 2, pàg. 130).

Per tant, la manera de remarcar la participació del CI i de tancar el sentit del predicat és reforçar emfàticament l'implicació del destinatari per mig de la duplicació a través del clíctic, lo qual origina matisos com el que véem en l'eixemple anterior. Això explica que l'oració prenga un cert valor general quan falta el clíctic i, per eixe motiu, la reduplicació és manco exigida si el CI és indefinit (*No contes això a ningú*), que si és definit (*Mante, conta-li al pare qué ha passat*).

Això explica també l'us del pronom singular *li* en lloc de *els* en oracions com **Li explicà la notícia als interessats*, puix la funció principal del clíctic és donar-li al verb el sentit de procés tancat, dirigit cap a un destinatari concret. Com l'especificació de quí és eixe destinatari ya ve feta pel CI que

19.4.4. El complement (o objecte) de règim preposicional

El complement de règim preposicional o complement de règim és una funció sintàctica argumental introduïda per una preposició que no depèn del significat del complement, sino que ve exigida pel verb. Aixina, el verb *confiar* selecciona un complement de règim introduït per la preposició *en*, la qual se manté en independència del significat del complement: *Confia molt en sa mare*; *Confia molt en la potència del seu coche*; *Confia molt en les seues possibilitats*.

Segons el sentit del verb, la presència del complement de règim pot resultar obligatòria (*En estiu residix en Alacant* - **En estiu residix*) o no (*Omplirem la piscina [d'aigua] en maig*), pero com a complement argumental que és, si no apareix, queda implícit, puix el semantisme verbal el reclama.

Els complements de règim poden ser introduïts per diverses preposicions, com *a*, *contra*, *de*, *en*, *entre*, *per*, *per a* i *sobre*:

*No vullc **renunciar a** la meua tranquil·litat d'ànim per res del món.*

*L'imputat se **negà a** contestar les preguntes que li feen.*

*De menut **jugava** molt be **a** tennis*

*L'organització benèfica Solidaritat i Ajuda a l'Infància de Madagascar (SAIM) **lluïta** sense descans **contra** la fam i les malalties en Àfrica.*

*Anava tan distret que **chocà contra** un arbre.*

*Els encanta **parlar de** política.*

*La policia **sospita d'**un individu que viu per la contornada.*

*L'atre dia estava **pensant en** un companyó del colege i me l'encontrí pel carrer.*

*La policia **colaborà** activament **en** el juge per a l'aclariment de l'assunt.*

*Ho **dividí entre** quatre i tocàrem a un trosset menut.*

*Tragué els aforros del conte bancari i els **repartí entre** sos fills.*

*La taula electoral **optà per** anular les paperetes.*

*He **ordenat** els discs **per** gèneros musicals.*

***Necessitarem** dos metros de corda **per a** lligar l'equipage a la baca.*

apareix en acabant (*als interessats*), la concordança plural se relaixa i s'usa la forma en singular. En tot cas este comportament respon a un us incorrecte que convé rectificar usant la forma corresponent del plural: *Dona'ls la notícia als interessats*; *Els explicà la notícia als interessats*.

Josep estudia per a ingenier de camins.

És d'esperar que les últimes senyes econòmiques d'Estats Units influïxquen positivament sobre la Bossa.

Està molt estressat perquè recauen sobre ell massa responsabilitats.

Insistí tant sobre l'assunt que al final la convencé.

Els complements de règim també poden ser exigits per substantius deverbals, és dir, derivats d'un verp (*El comandant informà sobre la situació de l'exèrcit → L'informació sobre la situació de l'exèrcit proporcionada pel comandant fon prou precisa*), i per determinats adjectius, derivats o no de verp: *S'ocupà del cas un juge ideològicament contrari a la reforma; Les famílies nombroses estan exentes del pagament d'esta taxa.*

Generalment els verbs seleccionen una única preposició per al seu complement de règim, pero alguns n'alternen més d'una: *Omplir el got d'aigua → Omplir el got en aigua; Parlar de deport → Parlar sobre deport; Dotar de mijos materials → Dotar en mijos materials.*

Certs verbs poden regir a l'hora un complement directe i un complement de règim: *Demanen sis mil euros pel coche; T'ajudaré a espentar el carret*, mentres que uns altres poden regir dos complements de règim: *Discrepe de tu en la manera d'enfocar l'assunt.*

Les preposicions regides pels verbs (vore capítul 21, Les Preposicions) no canvien quan introduïxen una oració en conte d'un sintagma: *La tardança en la resposta el posà nerviós → El posà nerviós que tardara en respondre.*

19.5. FUNCIONS SINTÀCTIQUES NO ARGUMENTALS

19.5.1. El complement (o objecte) circumstancial (CC)

El complement circumstancial és un complement no argumental, és dir, que no és seleccionat pel verp. Per tant, en un mateix enunciat poden combinar-se diversos complements circumstancials (*Juga a tennis tots els dumenges en el polideportiu municipal*), a l'hora que poden suprimir-se sense que l'oració perga el sentit: *Tornaré el llibre (la semana que ve).*

Semànticament, el complement circumstancial emmarca la predicació oracional en una situació concreta prenint com a referència els elements que intervenen en l'enunciació d'un discurs, com ara el temps, el lloc, la manera, la quantitat, el destinatari de l'acció verbal, els acompanyants i els instruments dels quals se servix l'agent, i la causa que motiva la seua actuació. S'originen aixina les següents classes de complements circumstancials:

- a) El CC de temps: *Ahir anàrem a visitar als yayos.*
- b) El CC de lloc: *Els dumenges celebren un mercadot molt interessant en Corbera.*
- c) El CC de manera: *Feren la faena **desganadament**.*
- d) El CC de quantitat, grau o distribució: *M'agrada **molt** viajar en tren; Els alumnes feren l'eixercici **per parelles**.*
- e) El CC de finalitat o destinatari: *Pulseu **per a** obrir; Comprà el diari **per a** son pare.*
- f) El CC de companyia: *Ahir aní en la **meua dóna** a vore l'última pel·lícula de Woody Allen.*
- g) El CC d'instrument: *S'afaità el bigot en **una navaixa**.*
- h) El CC de causa: *L'investigació determinà que el coche esgarrifà **per la pluja**.*

La funció de complement circumstancial pot ser realitzada per les següents categories:

- a) Un adverbí o sintagma adverbial: *La mare gità **amorosament** a sa filla en el llit; Feu el seu treball **molt cuidadosament**.*
- b) Un sintagma nominal: ***El dijous** monten les paradetes en la plaça.*
- c) Un sintagma preposicional: *Talla la carn **en este gabinet**.*
- d) Una oració subordinada relativa adverbial: *Anà **a on volia**; Ho feu **com li paregué** i li ixqué malament; **Quan aplegà** es prengué una bona tassa de chocolate.*

19.5.2. Els complements enunciatius

Entenem per complements enunciatius una sèrie de complements que tenen un abast superior al del predicat.

Se situen fóra de l'oració, van delimitats entre comes i no formen part de la predicació, sino que afecten a tot el conjunt oracional, indicant les actituds del parlant sobre l'enunciat o la seua posició en relació al discurs que el volta: *Elena, **desafortunadament**, no ha pogut aprovar l'examen; He de fer diverses observacions al respecte: **primerament**, les corregudes de bous són una qüestió polèmica.*

Podem dir en essència que els complements enunciatius funcionen com una espècie d'objectes supracircumstancials, puix ya no ancoren el predicat en unes coordenades determinades, sino que actuen en un nivell més general, situant tot l'enunciat per relació al parlant i al restant del seu discurs.

19.5.3. L'aposició

L'aposició és un incís del parlant, qui expressa la seua opinió, el seu punt de vista o una informació suplementària que considera rellevant. A diferència dels complements enunciatius, l'aposició afecta únicament a un sintagma, no al conjunt de l'enunciat, i a diferència de les subordinades relatives, les aposicions no són oracions, sino frases sense verp conjugat:

Vicent, el meu veí de dalt, no para de fer sorolls molestos.

Ampar, tan amable com sempre, no dubtà en ajudar-me.

19.6. LA PREDICACIÓ I ELS ESQUEMES PREDICATIUS

Els esquemes predicatius (o diàtesis) són el conjunt d'arguments o funcions sintàctiques associades a unes determinades traces semàntiques exigides per un verp per a poder efectuar la seua predicació. Un mateix verp pot alternar diversos esquemes predicatius; per eixemple, el verp *viure* normalment rig un únic argument subjecte i animat, pero pot regir ademés un objecte directe, com en *Jaume viu apassionadament sa vida*.

Tenim els següents esquemes predicatius:

i. Zeroargumentals: són els propis de les oracions impersonals en verps meteorològics (*ploure, nevar, graniçolar, tronar, pedregar, rellampegar...*), els quals no rigen ningun argument, ni tan sols un subjecte, sino que recolzen la seua predicació en les circumstàncies (espacials, temporals, de cantitat...) en les que s'ubica tot enunciat: *Agarra el paraigües que està plovent en Vilarreal; Ahir nevà de nou en Fredes; No plou massa.*

ii. Monoargumentals. L'argument exigit pel verp pot ser:

a) Un **subjecte**:

Mona Lisa somriu misteriosament en el quadro de Da Vinci.

Chimo es cansà molt despusahir.

Hui en dia queden pocs corregers.

De colp i repent aparegueren dos hòmens.

Ausias March naixqué en 1397.

Aparegué un sorrat tan gran que tapava el sol.

b) Un complement directe exigit per un verp impersonal, que no du subjecte:

Fa dos semanas que no ve a classe.

Enguany hi ha pocs estudiants en l'Universitat.

El verp *haver* presenta la particularitat de que exigix un únic argument, el qual admet dos interpretacions: com a subjecte o com a complement directe. L'argument regit pel verp *haver* presenta en principi les característiques d'un complement directe, ya que originàriament no concorda en el verp: *Hi ha una bresquilla en la nevera* → *Hi ha fraules en la nevera*.

No obstant, com als parlants els resulta estranya una predicació en la que hi ha un complement directe, pero no hi ha cap de subjecte, han tendit a reinterpretar l'argument com a subjecte, fent-lo concordar en el verp: *Hi ha una bresquilla en la nevera* → *Hi han fraules en la nevera*. Esta construcció en la que l'argument concorda en el verp és també correcta.²⁷³

iii. Biargumentals. El verp rig dos arguments com a mínim, que poden ser:

- a) **Subjecte** i complement directe: *La crisis ha causat molts drames personals; Pere Comte construí la Llonja a finals del sigle XV; El nou base del CB Lucentum medix vora dos metros; Joanot Martorell escrigué una novela de prestigi universal; Recorde en molt d'afecte aquells dies d'infància en la plaja.*
- b) **Subjecte** i complement indirecte: *M'agrada molt **la llima** en la paella de marisc; Li enchisen **les películes d'animació**.*
- c) **Subjecte** i complement de règim: *La yaya cuidarà hui del chiquet; Quiues residix en Alzira.*

Estos esquemes predicatius són biargumentals en el sentit de que el semantisme del verp exigix com a mínim dos objectes per a poder desenrollar el seu significat, pero en alguns casos l'esquema pot ser ampliat en un atre argument: *Aquell jove li escrivia totes les semanas una carta a la seua amada; Li recordà la seua cita en el mege.*

²⁷³ La construcció en concordança, rebujada per la norma del castellà i desconeguda en francès (*Il y a des mots qui font viure*) és, en canvi, general en valencià.

S'ha de considerar que el verp *haver* sol tindre valor presentatiu i sol introduir en el discurs elements indefinits que es pronominalisen pel clític *ne* (*D'estudiants de primer curs n'hi ha/n'hi han pocs apuntats a l'excursió*), el qual pot eixerir la funció d'objecte directe (*¿Quàntes pomes vols? Posa-me'n unes quantes*), pero també la de subjecte (*D'estrangers se n'han inscrit pocs en els curs enguany*), circumstància que pot haver favorit la reinterpretació de l'argument com a subjecte.

No obstant, a diferència del castellà, el valencià també coneix usos en els que el verp *haver* introduïx sintagmes definits: *En el València C. de F. hi ha el lateral Gayà, que és de la casa.*

Inversament, alguns d'estos verps poden participar també en esquemes monoargumentals, matisant el seu significat (*Joan escriu en el periòdic*).

iv. Triargumentals:

- a) **Subjecte-objecte directe-objecte indirecte:** *Andreu ensenya valencià* a alumnes estrangers; *Les associacions de veïns reclamen* a l'alcaldesa *una solució urgent*.
- b) **Subjecte-complement directe-complement de règim:** *El client tragué dos billets de cinquanta euros* de la cartera i pagà en efectiu; *Demanen trescentsmil euros* per la casa; *L'amfitrió omplí* de vi *el got*.
- c) **Subjecte-complement indirecte-complement de règim:** *Albert no li insistí més* sobre l'assunt.
- d) **Subjecte-complement indirecte-atribut:** *S'ha divorciat de la seua dona perquè esta li ha segut* infidel. En estos casos és l'atribut i no el verp copulatiu, el que tria el subjecte i el complement indirecte.

Estos esquemes també poden ampliar-se en un atre argument: *L'amfitrió li omplí de vi el got una atra volta*; *L'agència li demana trescentsmil euros per la casa*.